

Euroopa Liidu strateegia „Talust taldrikule“ („Farm to fork“). Toiduohutuse teemade vaatenurk.

ANNELI TUVIKE

MAAELUMINISTEERIUM

TOIDUOHUTUSE OSAKOND

25.11.2020

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

1

KOM strateegia „Talust taldrikule“ 20.05.2020

Eesmärk: õiglase, tervist toetava ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamine

2

Stimuleerida kestlikku toidu töötlemist ja turule viimist

Eesmärk mh: **Tervist toetava toidukeskkonna loomine**, kus on kerge teha tervislikkusest ja kestlikkusest lähtuvaid valikuid

- Ettepanek töötada välja **ELi tegevusjuhend** ja järelevalveraamistik vastutustundliku ettevõtluse ja turunduse kohta, 2021 II kvartal;
- Tervislikkust ja kestlikkust tagavad meetmed, keskendudes nt:
 - toidu koostise muutmise edendamisele;
 - turundus- ja reklaamistrateegiate kohandamisele (nt lastele suunatud reklaam; toiduhinnakampaaniad)

3

Stimuleerida kestlikku toidu töötlemist ja turule viimist

- Ettepanek käivitada algatused töödeldud **toidu koostise muutmise** edendamiseks - soola, suhkrute ja küllastunud rasvhapete järkjärguline vähendamine toidus
- Teatavate toitainete piirmäärade kehtestamine (nt suhkur laste toitutes), 2021 IV kvartal;
- Toitainelised piirmäärad, mille ületamisel oleks toitumis- ja tervisealased väited piiratud või keelatud, 2022 IV kvartal.

Eesmärk on vältida olukorda, kus väidete kasutamine varjaks toidu üldist toiteväärtust, mis võib tarbijaid tervislike valikute tegemisel eksitada.

4

Stimuleerida kehtlikku toidu töötlemist ja turule viimist

- Ettepanek vaadata läbi **toiduga kokkupuutuva materjale (TKM)** käsitlevad ELi õigusaktid, et parandada toiduohutust, tagada kodanike tervis (eelkõige vähendada ohtlike kemikaalide kasutamist) ja vähendada sektori keskkonnajalajälge, 2022 kvartal;
 - Senisest suuremat tähelepanu vajavad ka muud materjalid nagu keraamika, silikoonid, trükivärvid, pinne ning uued lahendused – **ringlussevõetud materjalid**.

Selleks, et tekiks täiendav väljund ringlussevõetava plasti kasutamiseks TKM-s, on vaja KOM eeskirju plastmaterjalide ohutu ringlussevõtu kohta

5

Stimuleerida kehtlikku toidu töötlemist ja turule viimist

- Ettepanek tõhustada **võitlust toidupettuste vastu**, et luua ettevõtjatele võrdsed tingimused ning tugevdada kontrolli – ja täitevasutuste volitusi, 2021-2022
 - läbi koostöö ja infovahetuse koordineerimise
 - pakub välja rangemad hoiatavad meetmed ja tõhusama impordikontrolli
 - uurib võimalust tugevdada Euroopa Pettustevastase Ameti uurimissuutlikkust

Violation of
EU rules

Deception of
customers

Economic
gain

Intention

6

Edendada toidu kestlikku tarbimist – üleminek tervist toetavale toitumisele

- **Probleem: üle poole täiskasvanud EL elanikkonnast on ülemäärase kehakaaluga**, mis põhjustab toitumisega seotud haiguste laialdast levikut ja sellega seotud suuri tervishoiukulusid
- **Eesmärk: pöörata 2030. aastaks ELs ülekaalulisuse ja rasvumise määr langusesse** – üleminek taimsemale toitumisele, s.t süüa vähem liha ja lihatooteid ning rohkem puu- ja köögivilju

7

TOIDUPÜRAMIID SOOVITUSLIK EESTI ELANIKU NÄDALA TOIDULAUD

RAHVASTIKU TOITUMISE UURING: TEGELIK EESTI ELANIKU NÄDALA TOIDULAUD

8

Edendada toidu kestlikku tarbimist

- Ettepanek ühtlustada kohustusliku **toitumisalase teabe esitamise pakendi esiküljel**, et tarbijatel oleks võimalik teha terviseteadlikke toiduvalikuid, 2022 IV kvartal;

- KOM mõjuhinanguga alustatakse 2020 lõpp

Toitumisalane teave	100 g/100 ml kohta
Energiasisaldus	kJ/kcal
Rasvad	g
millest küllastunud rasvhapped	g
Süsivesikud	g
millest suhkrud	g
Valgud	g
Sool	g

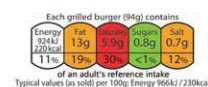
(a) US- Heart Check Mark

(b) Norway – Green Keyhole

(c) Australia - Health star rating

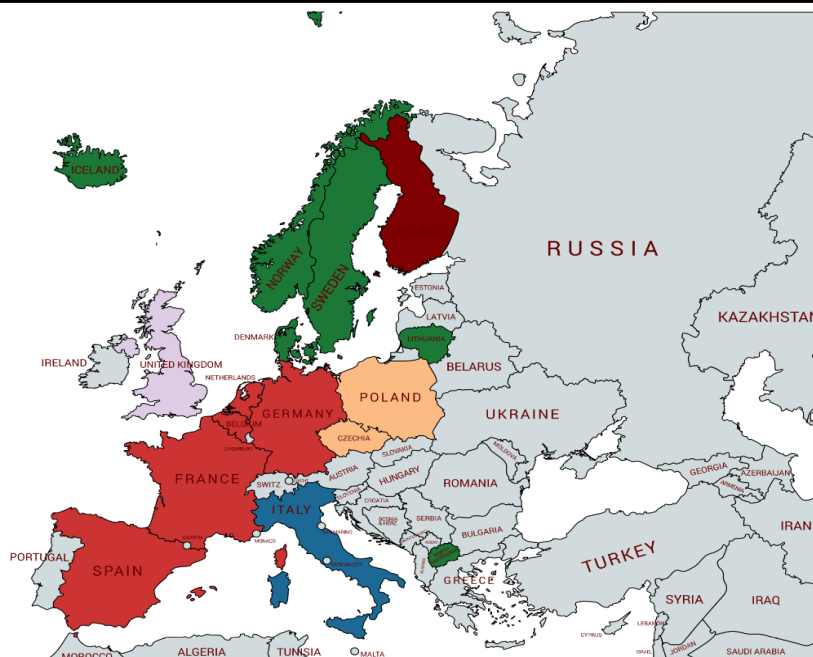

(d) UK – Traffic light label

9

Märgisüsteemid

- Nutriscore
- Battery
- Sinine linnuke
- Südame märk
- Keyhole
- Traffic Light

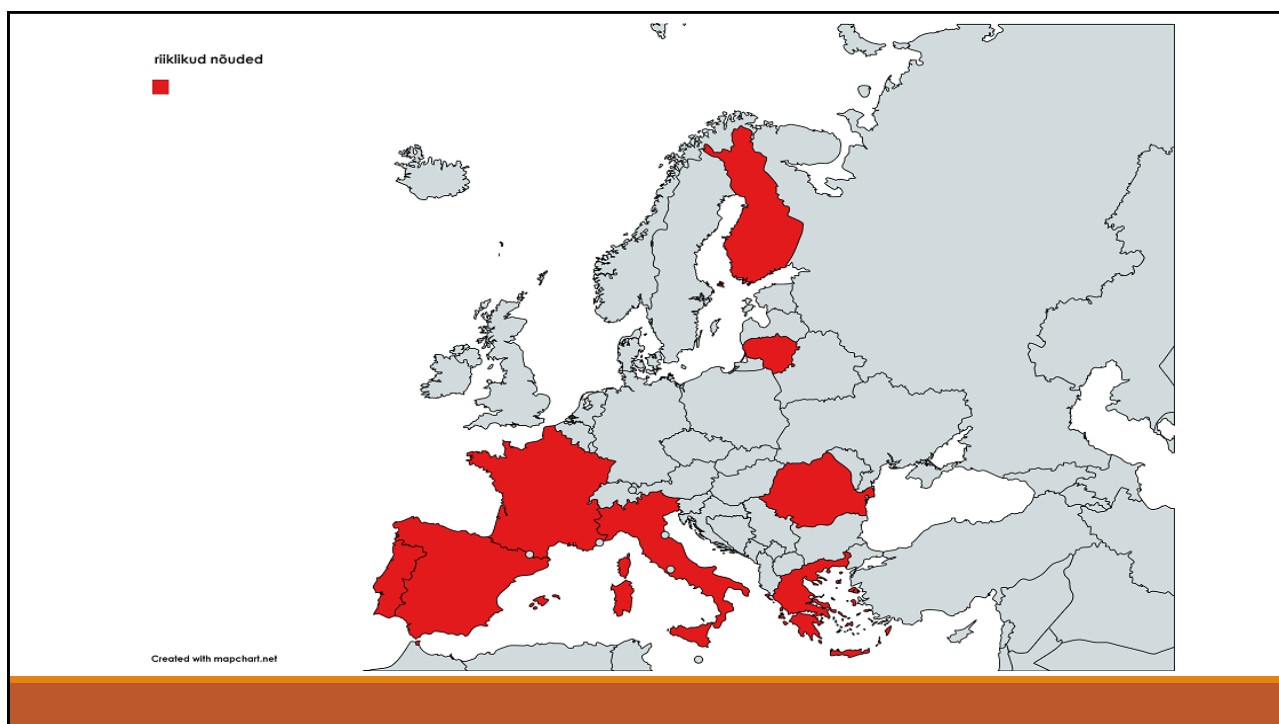

10

Edendada toidu kestlikku tarbimist

- Ettepanek muuta teatud toidugruppide puhul **tooraine päritolu** märgistamine kohustuslikuks ja EL üleseks, 2022 IV kvartal;
 - 1169/2011 artikli 39 alusel kehtestatud riiklikud nõuded
 - Piim ja piimatooted (piim kui koostisosa)
 - Liha ja lihatooted (liha kui koostisosa)
 - Riiklike määruste sätteid **ei kohaldata EL teistes LR-des** seaduslikult valmistatud või turustatud toodete suhtes
 - LR-de kogemused näitavad:
 - Tarbijad tugevalt eelistavad kodumaist toodangut
 - Meetme raskused ületatavad
 - Märkimisväärset hinnatõusu ei ole kaasnenud
- KOM ettepanekule eelneb **mõjuhinnang**

12

13

Edendada toidu kestlikku tarbimist

- Ettepanek **kestliku toidusüsteemi õigusraamistiku** kohta, 2023;
- Ettepanek kestliku toidu **märgistamise raamistiku** loomiseks, et anda tarbijatele võimalus teha kestlikke toiduvalikuid, 2024;
 - hõlmab sünergias toidu kohta käivaid toitumisalaseid, kliima-, keskkonna- ja sotsiaalseid aspekte.

14

Vähendada toidukadu ja toidujäätmeid

Eesmärk vähendada 2030. aastaks toidujäätmeid inimese kohta poole võrra nii jaemüügi kui ka tarbija tasandil.

- Ettepanek ELi tasandil **sihtmäärade** kohta toidujäätmete vähendamiseks, 2023
 - Vajab toidukadude vähendamise ühtse metoodika välja töötamist
 - Koostöö EL toidujäätmete ja toidukao platvormi kaudu
- Ettepanek vaadata läbi ELi nõuded **kuupäevamärgistuse** kohta („kõlblik kuni“ ja „parim enne“ kasutamine), 2022 IV kvartal
 - 1169/2011 X lisa toidud, mille puhul ei ole vaja märkida säilimisaega

15

European Commission

<https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-196217>
